

Merike Estna näitus: koloriit on lõbus, meeleolu aga melanhoolne

Enne algust on alati veel midagi. Maalikunstnik Merike Estna suur isikunäitus «Muld ei hoia meie armastust» toob kokku teosed, mida on näidatud mitmesugustel välismaa näitustel, kuid mida pole Eestis varem välja pandud. Nende hulka on lisatud mõned tema päris varajased maalid ning veel ka täiesti uusi, varem eksponeerimata töid. Vastuolulistest elementidest sünnib mänguline tervik.

[Juhan Raud](#)

Merike Estna näitus: koloriit on lõbus, meeleolu aga melanhoolne

Merike Estna isikunäitus «Muld ei hoia meie armastust». Kõike saadavad helitaustal vee sulpsatused koos kunstniku äkiliste hingetõmmetega. Foto: Anu Vahtra

- Merike Estna on tuntud maaliuuendaja.
- Ilusat on näitusel üksjagu.
- Koloriit on lõbus, meeleolu aga melanhoolne.

Näitus on mastaapne ja mitmesuunaline. Estna on tuntud maaliuuendajana, tema teosed on varasemast meelde jäänud grupinäitustelt võimsas dialoogis teiste kunstnikega (need tööd haaravad väga tugevalt kaasa ning nihestavad kõike, millega nad kontaktis on), mistõttu on põnev jälgida, kuidas toimib tema looming suurel isikunäitusel, kus see on üksi – isolatsioonis, aga ka võimendatud, iseendaga justkui resonantsis. Ja ometi pole maailmas miski päriselt üksi: ka neil teostel on kontekst, ajalugu... aga mõnel puhul ka teostajad, tehnikud ja muud abivaimud. Kõik, mis eksisteerib, on pidevas ringluses ning

igasugune subjekt moodustub alati hiljem, tagantjärele.

Merike Estna isikunäitus «Muld ei hoia meie armastust». Üldvaade. FOTO: Foto: Anu Vahtra

Tegemist on õrna, ent mõjusa retrospektiivnäitusega: poeetiliste pealkirjadega maalid vahelduvad uhkete installatsioonidega (muu hulgas figureerib siin ka loomade näritud puit) ning iga teos sisaldab arvukaid puutepunkte laia maailmaga. Suurel seinavaibal näeb viidet Pompeile ning maas olevad vaasid annavad lähedal asuvatele töödele kergelt antiigiliku vaibi. Oma osa on näituse mütoloogias ka tätoveeringutel. Laest ripub alla hiiglaslik linnupesa ja siin-seal võib kohata kustunud küünlaid. Valge seina sisse uuristatud ukсед-urud viivad salatubadesse, mis näevad välja, nagu oleks neis kunagi toime pandud mõni pentsik riitus. (Võimalik, et keegi ristiti siin. Või mumifitseeriti. Igatahes avanes siin müsteerium.)

Valge sein sisse uuristatud ukse-urud viivad salatubadesse... Foto: Anu Vahtra

Ilusat on näitusel üksjagu. Paari vaiba tekstuurid üllatavad ning kõike saadavad helitaustal vee sulpsatused koos kunstniku äkiliste hingetõmmetega. Natukene jäävad aga häirima ühele seinale külma valgust projitseerivad juhtmetega prožektorid põrandal, mis annavad osale näitusest natuke remondiliku meeleolu. On muidugi võimalik, et need võõrkehad on seal meelega, aga kui nõnda, siis ei hakka see valik päris lõpuni tööle.

Kõik Estna teosed mängivad mingil määral staatilisuse ja dünamismiga: nad on meeldivalt ebastabiilsed, kuid samas kuidagi kontrollitud, peened ja rafineeritud – hästi lavastatud. See vastuolu kaasab, paneb tahtma nende tööde protsessides kuidagi osaleda. Kummitama jääb aga küsimus: kas näitus lükkab ümbritseva maailma eriti jõuliselt liikvele (panebselle uutmoodi võnkuma) või

õnnestub kunstnikul hoopiski fikseerida maailma säbrulised kulgemised oma tööde kujul mingisse ajutiselt stabiilsesse vormi? Ehk siis: liikvele lükkamine või tardumine?

Merike Estna isikunäitus «Muld ei hoia meie armastust». Näitus nagu üks suur, kosmiliste mõõtmetega lauamäng. FOTO: Foto: Anu Vahtra

Kui Kai keskuses pikemalt jalutada, võib hakata tunduma, nagu moodustaks näitus ühe suure, kosmiliste mõõtmetega lauamängu. Mingil määral aitab sellele muljele kaasa Estna teoste sünkretistlik vorm: tihti ei tahaks tema maalid justkui enese raamidesse mahtuda, või siis lähevad ta maalid mänguliselt üle millekski muuks – ümbritsevaks ruumiks, mööbliks või installatsioonideks. Lauamängude pindadel on küll tavaliselt selged parameetrid, siin aga ulatub osa näitusest otsapidi vaataja alateadvusesse. Need on lõbusad topoloogilised trikid:

pealispind ja kolmemõõtmeline ruum on omavahel keerulisemas suhtes, kui maalide puhul tavaliselt kombeks.

Poeetiliste pealkirjadega maalid vahelduvad uhkete installatsioonidega. Foto: Anu Vahtra

Kuid mitte ainult. Siin-seal võib Estna maalidel näha psühhedeelsetes värvides pikergusi kirevaid mustreid, mis oleks justkui tinglikud, aga samas ka konkreetsed. On need vektorid? kummikommi-ussid? deleuze'ilikud organiteta kehad? nukruse kõrvalteed? Vististi on tegu trajektooridega. Estna asetab alati abstraktse ja figuratiivse kujutamisrežiimi kohakuti nõnda, et kumbki lähenemine teist välja ei puksi. Tema mustrid või jõujooned suudavad toimida mänguliselt ühes armastajapaaride siluettide, põnevate ajalooliste viidete, botaaniliste imevigurite, luukerede, nunnude ämblike, aga ka

Facebooki meenutavate pöialdega. Näituse koloriit on lõbus, meeleolu aga melanhoolne.

Merike Estna isikunäitus «Muld ei hoia meie armastust». Foto: Anu Vahtra

Nii tundubki, et lisaks kõigele muule võib Estna tööde värvikirevates jõujoontes (soovi korral) näha ka näitusekülastaja enda võimalikke asetumisi mängulaual. Igaüks juhindugu sellest, mida ta elus kõige olulisemaks peab. See, et mängul ja mängijal pole mõne aja pärast enam võimalik vahet teha, ei olegi tegelikult oluline. Tuleb vaid kujuteldavat täringut veeretada ja uljalt edasi liikuda. Ma ei tea, kas seda mängu on võimalik kunagi võita, ent olen üsna kindel, et seda ei saa kaotada.

Arvustus

Merike Estna isikunäitus

«Muld ei hoia meie armastust» Kai kunstikeskuses 27.
novembrini

Kuraator Karin Laansoo